

RODOLJUB.

Glasilo „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvestopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

21. števil.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1892.

II. leto.

Ne dajte si metati peska v oči!

Nikdo ne more tajiti, da se je od katoliškega shoda sem naš nesrečni domači razkol še razširil in boj poostril. Govori, govorjeni in sklepi, storjeni na tem shodu, deloma niso bili taki, da bi jih mogla sprejeti narodna stranka, in kakor smo že poročali, povzdignila je v tem obziru svoj svarilni glas velika večina našega domačega časopisja, vrh tega pa celo najodličnejši hrvatski listi. To pa je sklicatelj katoliškega shoda silno razkačilo in vso krivdo na neuspehu shoda pripisujejo sedaj nam, ki se shoda nismo udeležili. Predbacivajo nam, da obrekujemo shod, ker ga povsem odobravati ne moremo, in nadalje trde, da žalimo in sramotimo našega preuzvišenega knezoškofa, ker ne moremo pritrditi vsem njegovim besedam, katere je govoril kot politik na katoliškem shodu. Da bi to prepričanje zanesli tudi v narod, ter izpodkopali tako v narodu našo veljavo in naše poštenje, v to poslužujejo se dveh sredstev. Na jedni strani predlagajo, kakor smo na kratko že poročali, občinskim odborom po deželi v

podpis neke udanostne izjave gospodu knezoškofu. Takih izjav objavili so do sedaj, ako se ne motimo, blizu trideset. Naravno je, da naše vsikdar verno ljudstvo rado izreče svoje zaupanje svojemu vrhovnemu dušnemu pastirju, ako se to zahteva. Zoper to bi tudi mi ne imeli ničesar ugovarjati, ker vemo, kakor smo že večkrat poudarjali, strogo ločiti škofa od politika. A v take udanostne izjave se vselej utihota pi tudi protest (pritožba) dotične občine zoper dozdevne napade slovenskih liberalcev, ali kakor nas še raje imenujejo „brezvercev“ na osebo gospoda knezoškofa. Rekli smo, da se take pritožbe utihotapijo, kajti zanesljiva poročila imamo, da dotični občinski moške navadno še-le iz časnikov izvedó, kaj so podpisali. Iz lastnega prepričanja pa občinski odbori v takih izjavah sploh ne sodijo, ker imajo dotični moške boljsega in nujnejšega posla dovolj, kakor da bi svoj čas tratili z natančnim razmotrivanjem naših političnih homatij. U siljeva ti jim take sodbe, to pač ni

LISTEK.

Mladostni spomini.

V nejasni daljavi plujó mi pred očmi mladostni dnovi, oni brezskrbni radostni dnovi, ki sem jih preživel sredi cvetočih livad rojstnega sela, ko sem pasel še kozé in trgal hlače po zelenem grmovju domačih gorá. Krasni so vam bili ti dnovi pomladnega cvetja!

O vi bajni jesenski večeri, polni pravljic in pripovedek! In ti, babica moja, ti si volasa, sključena ženica, dobrotnega obraza in milih očij, i tebe se sedaj spominjam, ki si me tako ljubila, tako srčno ljubila. Da, da, dobra je bila babica moja in mnogo je vedela povedovati o zakletih gradovih, o začaranih grajskih hčerah in o krutem nasilstvu nemškega trinoštva. Spominjam se te, babica, — saj ti, jedino ti si zanelila v srci mojem iskro tlečo, ki je pozneje v življenji vzplamtel v mogočen, svetel plamen svete ljubezni domovinske!

Ti sama si mi kazala vrlino našega rodu, njegovega junaštva, njegovih zmág nad oholim tujstvom, in jaz, otrok, sem te poslušal tako resno, z desnico sem si podprl glavo, v srci pa se mi je tedaj porodilo sladko čustvo — da, ti si me učila ljubiti ta vrli, neustrašeni narod, ljubiti ga tako, kakor ga ljubim sedaj, ko ti že davno prebivaš v zračnih nebeških višavah. Babica moja — hvala ti!

Tu pred menoj leži prašan list, spomin mladostnih dnij, — babičina pripovedka, katero sem zapisal nekoliko prej, predno so me poklicali iz stolnega mesta ob smrtno njeno posteljo. Naj vam jo navedem!

Ob kranjsko-koroški meji, ondi, kjer najlepša bisera krasnega gorenskega svetá, pravljíčni belopeški jezeri pljuskati s temnimi svojimi vali ob sive skaline starega Mangarta, ondi leži v prijazni dolini fužinski trg Belapeč. V prejšnjih časih je bil trg ubožen, kakor sosedna Rateška vas, in iz teh dôb prihaja dejanje naši pravljíci. Takrat so živeli složno rateški in belopeški „meščanje“

pošteno, tem manj, ker škofa kot takega nikdo ni napadal, najmanj pa slovenski brezverci, katerih sploh ni. Zategadelj svetujemo vsem občinskim odborom, da naj natanko pazijo, kaj bodo podpisali, ako se jim predloži kaka taka udanostna izjava. Doma naj sploh ničesar ne podpisujejo, ampak zahtevajo naj, da pride ta stvar, kakor to velevali občinski zakon, pred javno sejo občinskega odbora. Tam pa naj zahtevajo, naj se jim dokaže kako brezversko delo slovenske napredne stranke in kak napad na škofa kot takega. Ako se jim jedno ali drugo ne dokaže, (in nikdar se jim ne bo!) tedaj pa naj zavržejo v izjavi take narodno stranko obrekajoče in žaleče pristavke. V temi in na tihem naj se take stvari ne sklepajo, kajti kdor zastopa pošteno stvar, temu se ni treba bati solnce. Očitno krščansko delo pa stori tisti, kdor zabrani, da se vrhovnemu dušnemu pastirju ne poroča neresnica. —

Na tak način torej na jedni strani delajo zoper nas ter trosijo pesek v oči ljudstvu in svojemu cerkvenemu predstojniku. Na drugi strani pa hočejo dokazati ljudstvu, da je le liberalizem kriv vse naše narodne nesreče, vseh muk in težav kmetskega stanu in obrtnika. Katoliško-politično društvo prireja shode po deželi, na katerih se kliče grom in žveplo na nas, češ da smo mi taki liberalci, kakor nemški in laški židje, in da želimo pod pretezo narodnosti izsesati narod in uničiti njegovo blagostanje. Mi smo sicer že sto in stokrat zatrdili in dokazali, da taki liberalci mi nismo, da smo marveč najhujši nasprotniki nemškega, laškega in madjarskega laži-liberalizma, a vse to nič ne pomaga. Oni so slepi in

gluhi za vsak dokaz in v jednomer ponavljajo le svojo lažljivo pesem. Naj bode tedaj naše ljudstvo tudi v tem obziru previdno in dobro naj loči slovenskega prijatelja pravih liberalnih načel od tujega laži-liberalca. Ni vse zlato kar se sveti — a tudi ni vse pregrešno, kar se imenuje liberalizem. To ime je pri nas zategadelj na tako slabem glasu, ker so si ga po krivem prisvojili naši nemški in laški zagrizeni nasprotniki, ki so pač vse drugo, nego v resnici liberalni. Oni so prava liberalna načela, za katera stojimo tudi mi, spачili v svoje namene. Pravi liberalizem, katerega pa seveda pri teh ljudeh ne smemo iskati, pa je nekaj čisto drugega. Pravi liberalizem govori: „Vsakemu svoje! Kar ne želiš, da bi se tebi zgodilo, tega tudi svojemu bližnjemu ne stori! Za liberalizem v tem pomenu borili so se najboljši krščanski možje vseh narodov, to načelo je leta 1848. tudi slovenskega kmeta rešilo neznosnih spon tlake in desetine, uredilo je naše šole tako, da je v njih ravno toliko vreden kmetski sin, kakor sin gospoda in bogataša. Za tako načelo boriti se, gotovo ni pregrešno, in človek ki je v tem pomenu liberalce, ima gotovo več srca za narod in njegovo srečo, kakor oni, ki si želi nazaj čase grajskega gospodstva, izsesavanja in tlačenja. — To si zapomnite slovenski možje, kadar se vam bo zopet govorilo o liberalizmu in nikarite slepo verjeti, da smo slovenski naprednjaki taki liberalci, kakor nas slikajo mladi in stari kaplani na shodih katoliškega političnega društva. Ne sodite po besedah, temveč po dejanjih!

Politični pregled.

Delegaciji sta sklenili minoli teden svoja zasedanja. Izmej slovenskih delegatov govoril je poslanec Kušar o premeščenju vojaške bolnice in vojaškega skladišča iz sre-

dine Ljubljanskega mesta, poslanec dr. Gregorčič pa o odpravi slovenščine kot polkovnega jezika pri koroškem pehotnem polku štev. 7. Vojni minister je odgovoril, da

vsi so bili še slovenski sinovi, krepak in močan rod je ondi stanoval, pozneje pa so se Belopečanje udali mehkužnemu tujstvu, prodali in podredili so mili svoj jezik tujemu uplivu, le vrli Ratečanje so si ohranili čist značaj in s tem tudi нравnost in poštenje.

Vrnimo se v one srečne, prvotne čase! Sosedje niso dosti občevali mej seboj, živeli so le bolj sebi in svojim družinam. Stara pisma, ki so se našla pod razvalinami belopeškega gradu, pripovedujejo nam mnogo znamenitosti. Belopečanje so bili baje jako premetene glavé, nekako taki, kakor sedanji Ribničanje. Nad njimi gospodovali so plemeniti graščaki, — oni so bili gospodarji življenja in smrti. Krutost njihova je slovela daleč po deželi. Ob vasi so si postavili zidane vislice, katerih sledi se še danes poznajo. Tam so obešali svoje podložnike. Sosedni Korošci so hoteli nekoč okusiti dobrote te naprave. Pripeljali so nekega svojega brata, hoteč ga ondi obesiti. Toda posestniki so to zapazili, razjarjeni so prihiteli iz svojega gnezda in najmodrejši jim je hotel do-

povedati, da to ni koroška lastnina. „Te vislice“, dejal je modrec, kakor je zapisano, „niso vaše, te smo si mi postavili za nas in naše otroke!“ Vse se je čudilo toliki bistroumnosti.

Leto po tem dogodku pa so zvedeli miroljubni Ratečanje čudno novico. Jeden izmej teh je šel slučajno skozi belopeški trg in videl strašno resnico, da se sosedje pritikajo rateške pravice, ker tudi oni pletó — coklje. Belopečanom je bilo namreč dovoljeno plesti samo koše, dočim so Ratečanje po „privilegiju“ smeli izdelovati le coklje. Toda Belopečanje so bili pohlepni in pohlep privede na neprava pota.

Ratečanje odposlali so takoj k nepoštenim sosedom odposlance, in ker ti niso ničesar opravili, tudi na Dunaj do cesarja. Belopečanje so bili trmoglaví, izd-lovali so koše in coklje. Kar jim zadoni neko jutro na uho mo-gočen — rateški boben. Junaška rateška vojska se je bližala. V trgu je zgubilo vse glave, le nekoliko pogumnejših možakov se je ustavilo po robu zmagonosni na-

sta v tem polku le dve desetinki slovenskih vojakov, in da še ti znajo nemški. Polkovni jezik more biti le tisti, katerega govori vsaj 20 odstotkov vseh vojakov. — Slovanski delegatje so se izrekli v svojih govorih zoper trojno zvezo, dokazujoč, da je ona uzrok velikih in neznosnih bremen v vojaške svrhe. — Danes se je sešel **državni zbor**. Takoj v prvi seji je nameraval finančni minister predložiti državni proračun za leto 1893 in prositi, naj se reši po skrajšani obravnavi. — Koj po zasedanju državnega zbora, torej po Božiči, se pa snidejo **deželni zbori**. Politični svet se zanima posebno za češki deželni zbor, kjer bode prišla iznova češko-nemška sprava v razpravo. Nemški listi pripovedujejo že sedaj, da bodo levičarji zahtevali, naj se češki deželni zbor razpusti, če ne bi hotel rešiti tega predloga. — **Češki deželni odbor** je ukrenil razposlati vsem deželnim odborom v državnem zboru zastopanih kronovin posebno okrožnico, s katero jih bode povabil na posvetovanje glede ukupnih korakov, katere bi bilo storiti pri vladi v to svrhu, da stalno določi, kdaj naj zboruje državni zbor in kdaj deželni zbori, ker se je sedaj že ponovno primerilo, da deželni zbori niso mogli rešiti svojih ustavnih poslov, ker jih ni bilo časa sklicati na vsakoletno zasedanje. — Na Dunaji so se začela dne 17. oktobra letošnja **posvetovanja avstrijskih škofov** pod predsedstvom Dunajskega nadškofa in so trajala več dnij. Teh posvetovanj se je udeležilo 7 škofov. — **Ogerska vlada** je v veliki stiski. Na jedni strani se je unel boj s katoliško duhovščino, na drugi pa ji prizadevajo njeni najboljši prijatelji z vojaškimi, torej jako nevarnimi dogodki, obilo preglavice. Zastrašen cerkveno-političnih vprašanj je bilo že več ministerskih posvetovanj, pod predsedstvom cesarjevim. Sklenilo se je uvesti najprej civilne krstne matice in to za otroke iz mešanih zakonov, potem pa civilno poroko. Hkratu je opustila vlada misel na nekatere rezke pripomočke, s katerimi je hotela ukrotiti upor katolikov, in sicer zato, ker vé, da zanje ni dobiti privoljenja krone. — Potem

je poklical cesar ogerskega primasa (nadškofa) k sebi, da se posvetuje tudi z njim. Le ta bo sklical tudi druge škofove v posvet. — Tisti dan, kakor primas, bil je vsprejet v avdijenci tudi ogerski ministerski predsednik. — **Nemški mestni zastop v Opavi v Šleziji**, kjer prebiva mnogo tisoč Slovanov, se je branil priobčiti razglas glede kolere tudi v češkem jeziku. Deželna vlada mu je zapretila, da ga razpusti, ako ne stori tega v treh dneh. Vrli mestni očetje pa so se temu odločno uprli in žugali, da odlože vsi do zadnjega svoja dostojanstva, ako ministerstvo ne razveljavi tega ukaza. In glej, grof Taaffe se je udal, samo da se ne zameri nemškim mogotcem. — Ravno tako malo se brigajo tudi mestni zastopi v Celji, Mariboru, Ptui in drugod za zdravje Slovencev. Kaj zato, ako pomrjé Čehi in Slovenci, da se le Nemci podučé, kako se jim je varovati kolere! — **Ogerski Rumuni** so sklenili v zadnji seji, katere so se udeležili tudi zastopniki Slovakov, Rusov in Srbov, da je vse nove pritožbe o zatiranju nemadgarskih narodov sestaviti v posebni spomenici, katero naj novo odposlanstvo nese na Dunaj ter skuša izročiti jo cesarju. — V **Belemgradu** je zaprlo sodišče župana Marinkovića in oba podžupana Veljkovića in Ilića zaradi zlorabe uradne oblasti, ker so obsodili nekega trgovca in meščana zaradi tihotapstva na 74 dnij zavora in prisilno delo v občinskem kamnolomu. Kazenska obravna zoper nje se bo vršila te dni. — Kakor smo poročali, obiskal je pred kratkim **nemški cesar** našega cesarja na Dunaji. Pri ti priliki je odlikoval nemški cesar ministerskega predsednika grofa Taaffeja z visokim redom. To odlikovanje daje raznim listom dosti opraviti. Levičarska glasila trdè, da je hotel nemški cesar s tem odlikovanjem odobriti Taaffejevo politiko, ker je naperjena zoper Slované. Berolinski listi pa zavračajo to trditev, češ, da se nemški cesar ne umešava v notranjo politiko avstrijsko. Kdor opazuje delovanje in vedenje nemškega cesarja sploh, pritegne rad, da je prav lahko mogoče, da je odlikoval grofa Taaffeja zato,

sprotni vojski. Bili so preslabi. Sovražni oddelki so pridrli s silnim vriščem v trg ter podili domačo posadko do grajskih okopov. Ondi se je bil zopet boj, krvav boj. Ratečanje bi bili gotovo zmagali, da si ni nakrat prebrisan Belopečan spomnil zvižace, s katero je menil uničiti sovražno vojsko. Sovražniki so ravno skakali čez zidine, ko se pokadi iz stolpa gost dim, — smodnik se je užgal, strašen pok se je začul, vse je šlo v zrak, napadniki pa tudi — prekanjeni napadniki. Nikdo ni ostal živ, vse je bilo uničeno, le nekaj je ostalo kot trajen spomin, — stara, krvava rateška coklja.

Tako je bil uničen belopeški grad; dandanes drži od trške cerkve složen pot do njegovih slikovitih razvalin. Pozneje je sezidal nekdo v dolini nov grad, okolu katerega so s časom nastale tuje tovarne — nesreča dobrega našega naroda. S tujim denarjem pride mej nas tudi nam neznana oholost, predrznost in — nenravnost. A narod naj bode značajan in premagal bode tudi te ovire! Tako je živela pravljica v narodu, tako živi še

sedaj, a coklja, ta slavna zakrivljena coklja je bila povod smešni dogodbi.

V novem gradu se nahaja tudi gostilna in ondí je odložil nekega lepega poletnega dne potni prah tujec, — Peter Pacek, nemški zgodovinar, kakor se je zapisal v knjigo za potnike. S seboj je nosil ogromen zapisnik, kamor je zapisaval vse zgodovinske podrobnosti posamnih krajev, — ako mu jih je kdo le hotel natvesti.

Tudi v Belipeči je bil marljiv, toda imel je nesrečo, da je prav pošteno naletel na občežnanega šaljivca, Zavrelovega Anžéta. Le-ta mu je z veseljem pripovedoval vse znamenite dogodbe svojega rojstnega kraja, opisal mu ganljivo slavno vojsko ter pripomnil tudi stare, krvave rateške coklje. Tujec je pisal in pisal, ko mu je pa omenil zgodovinske coklje, hotel jo je videti na vsak način. „V grajski kapelici se nahaja ravno za velikim altarjem,“ lagal se mu je Zavrelov Anžé, „jaz imam v oskrbi ključe, odprl bi Vam lahko, ako bi le gospod župnik dovolil. Prosim potrudite se k njemu.“

ker je postal le-ta nasprotnik Slovanov; pravico, soditi naše notranje razmere, pa si izvaja nemški cesar iz trojne zveze. Zategadelj bodi slovanskim poslancem skrb, da podvojé svoj odpor proti ti zvezi, katere ne mara noben Slovan. Odločno se ji je postaviti po robu, ker je izvor sedanjemu našemu položaju. — V republiki Argentini v južni Ameriki nastala je revolucija. Trije okraji so nezadovoljni z vlado in vse moško prebivalstvo je prišlo za orožje. Vlada je sicer odposlala vojsko na lice mesta, a vender upora ni bilo moči udušiti. — Tudi v deželici Santiago del Estero so dan na dan krvavi boji mej ustaši

in vojaki. Uporniki so ulovili guvernerja in vse vladine uradnike ter mislijo tako vlado prisiliti, da ustreže njihovim terjatvam. — Na otoku Kreti v Sredozemskem morji zopet vre. Krščanski prebivalci so zelo razburjeni, ker jim je turška vlada kar na kratko in brez uzroka odvzela skoraj vse svobodščine. Krečani prirejajo shode, na katerih se slovesno izrekajo zoper to vladino početje. Nekje so turški vojaki razgnali tak shod in pri ti priliki ustrelili troje zelo uglednih in jako upljivih Krečanov, kar je splošno razburjenost še podvojilo, da se je celó bati nemirov.

Dopisi.

Iz Novega Mesta. Na dan Lukeževoga semnja dné 25. oktobra vršilo se je v našem mestu premovanje govedi, katero je priredila kranjska c. kr. kmetijska družba za okrajno glavarstvo Novomeško. Premovanje se je prav dobro obneslo ter kazalo, da so Dolenjci v živinoreji napredovali, a uspehi bodo v nekaj letih še večji, ako se bo novi zakon za povzdigo živinoreje strogo izvrševal. Saj bo pa tudi umna živinoreja donášala našemu kmetovalcu sedaj, ko dobimo železnico, lep zaslužek. — Pripejli so 11 bikov, 25 telic in 48 krav, v obče lepo živino, potem pa še 13 glav živine, ki se ni udeležila tekmovanja. Razstavini prostor pred vojašnico je prav lično priredil g. podružnični načelnik s pomočjo mestne občine. Veselje je bilo gledati lepo živino deželne kmetijske šole na Grmu, posebno je švajcarski orjaški bik vzbujal občno pozornost.

Premije so dobili, in sicer za bika: Fran Gliha iz Gorenje Vasi 25 gld., Florijan Zorko iz Družinske Vasi, ki pa kot presojevalec ni prejel darila, temveč priznansko diplomu; Josipina Vehovec iz Žužemperka 15 gld., Josip Košak iz Dolenjega Kronovega, Ignacij Lindič iz Strelca

in Anton Kos iz Jablan, po 10 gld. Darila za krave so dobili: Fran Kastelic iz Kandije, za najlepšo kravo na razstavi 20 gld., Peter Urh, prošt, ki se je odrekel vsakemu darilu, prejel je priznansko diplomu, Josip Bon iz Sotne Vasi, Janez Turk iz Jedinšne in Josip Ovsec iz Sotne Vasi po 10 gld. Darila za telice so dobili: Marija Zajc iz Drage 20 gld., Florijan Kalinger iz Drske, Jernej Škrbinc iz Česčevasi, Anton Robek iz Dolenjih Toplic in Franc Smuk iz Smolenčvasi, po 10 gld. Priznanske diplome za lepe skupine govedi, katera se tekmovanja ni udeležila, so dobili: Deželna kmetijska šola na Grmu, dr. Robert Schlezinger, grajščak na Ruprčvrhu, Anton Hočvar in Janez Mechora, posestnika v Novem Mestu.

Nekaj pa nas je zelo nemilo dirnulo in to ne moremo zamolčati. Od grajščakov novomeškega okrajnega glavarstva se razun dr. Schlesingerja ni nobeden udeležil s svojo živino premovanja, nobenega ni bilo k premovanju. Namesto da bi oni s svojo živino s primerjanjem goved živinorejce izpodbujali za napredek živinoreje, se pa prav očitno odtegujejo tako važnim kmetijskim napravam. Pa saj smo pogrešali še druge merodajne osebe, ki bi mo-

Zgodovinar, ves vesel, da mu je dobrotno nebo poklonilo slavo, pokazati svetu velik zgodovinski ostanek, sopihal je vesel na označeno mesto. Ko pa se je skril za prvim holmom, imel je Anžé mnogo posla. Hitel je v tovarno. Tu je iztrgal prvemu delavcu cokljo z nog, vrgel jo v ogenj, obrnil jo nekočlikrat v plamenu okolu in okolu, potem pa v potu svojega obraza zaklal najstarejšega piščanca, v njegovo kri namočil ožgano cokljo in s tako pripravljeno hitel — za altar grajske kapelice.

Župnik je tujcu vstop dovolil in sedaj je važnega obraza nemški modrijan stopical proti trgu. Anžé mu je hitel nasproti. Učenjak je odpiral samega začudenja oči in usta, ko je v resnici zagledal opevano cokljo za glavnim oltarjem; toliko bolj pa so se čudili Belopečanje, ko je nekoliko tednov pozneje prinesel nemšk strokovni časopis učeno razpravo našega Petra. Nemški svet ga je čestil, belopeška gospoda pa se je krohotala, prav pošteno krohotala. Ako se kdo hoče Anžétu prikupiti, opomni naj mu samo te dogodbe, in sladak Vam bo kakor med.

Dandanes procvita nemška Belapeč, Rateče pa so ostale uboge, revne, kakor v davnih, davnih časih. A dasi so ostale take, kakoršne so bile, ohranile so si vendar dva bisera, v katerih se spaja vsa svitloba, vsa krepkost človeštva — živo vero in sveto besedo materino. Saj pravo blagostanje ne cvetě v bogastvu, ono prebiva v krepstni duši! In naš rod je ponosen na svojo krepkost, — ohranimo mu jo, stojmo trdno za svitlo, čiste bisere svojih dedov, stojmo krepko, neomajno, kakor stoji srebrnoglavi Triglav, kljubujoč vsem navalom pohlepnega tujstva že od pamtiveka v krasni naši domovini. Njega si vzemi v izgled in zmagal bodeš, moj rod, zmagal sijajno v trdem boji za národni svoj obstanek!

Za vero, za prostost domú

Živite, mrite brez strahú!

Spomini, — — — spomini, združeni s sedanjostjo!

I. Št.

rale vendar v prvi vrsti skrbeti in se brigati za zboljšanje in napredek kmetijstva.

Popoldan se je vršilo srečkanje velike loterije tukajšnje kmetijske podružnice v navzočnosti ogromne množice ljudstva. Srečke so bile vse prodane in čisti dohodek, par stotakov, je namenjen napravi obče koristnih del, posebno pa napravi vzorne trtnice tik mesta, katero bodo naši vinogradniki gotovo z velikim veseljem pozdravili.

Največje zasluge, da se je premovanje in srečkanje tako dobro obneslo, ima pač vrli podružnični načelnik, in želimo mu, da vstraja pri tem težavnem, a za povzdigo kmetijstva važnem delovanju.

Iz Žužemberka 2. novembra 1892. Dolgo uže nimate poročila iz našega kraja, kar je pač znak, da se ni zgodilo nič posebnega, vsaj veselega ne. Železnica ne pojde po našem kraju, bližnja železna tovarna na Dvoru se je opustila, ljudem se posebno zdaj ob preteči koleri delajo ovire, da bi šli v Ameriko po zaslužku, letine so slabe — tako nam je zmeraj težje živeti. Celo županstvo se je preselilo na visoke Hinje. Ne vemo nič slabega o novem županu, anti jasno je, da bi bilo občinsko predstojništvo bolj priročno v Žužemberku, kjer so vse druge oblasti, kjer so tržni in sodni dnevi in kjer je sploh naj več prometa, kakor pa v Hinjah, več kot dve uri oddaljenih od todi, do kamor še pravega vožnega pota ni. Hinje in kar je sosednih vasi naj bi imele pravico večino

občinskih stvari opravljati doma, toda sedež župana naj bi bil v našem središču kakor doslej. Zato ni prav, da so se naši možje branili te časti, upamo da se v prihodnje ne bodo; do tedaj naj pa novi župan občini dobro gospodari in svojej fari pridobi kak pošten vožni pot. — Njega in občinske može tudi opozarjamo, naj se ne dajo preplašiti nasilstvu nekaterih gospodov, da naj bi podpisali zaupnico za milostnega škofa, v kateri bi se trdilo, da je vera v nevarnosti. To je čisto napačno, vero nam nikdo ne jemlje in gospodom, ki ven in ven pridigujejo to, je vse kaj družega na srci, kakor smo povedali uže mnogokrat. Rajše naj bi se brigali, kako bi kmetu znižali bremena, posebno interesi na zadolženih posestvih, podpisali naj bi našo posojilnico i. t. d. česar jim pa ni mari. Vendar se pa posojilnica drži prav dobro in upamo, da ne bode nikdar žal tistim, ki so jo ustanovili. Brez njene obljubljenе pomoči bi tudi ne bili mogli zidati novega sodnega poslopja, tako pa je uže pod streho, in ker bode tudi eno stanovanje v njem, ne bode gospodom uradnikom tako težko dobiti potrebnih stanovanj.

Tudi druga naša društva, ki skrbе za nas v veselji in nesreči, vladajo se prilično dobro, samo malo bolj naj bi se ganila, da tudi drugod še čutijo, da so še na svetu.

Kedar se bode v tem oziru kaj storilo, hodemo z veseljem še poročali.

Slovenske in slovanske vesti.

(Slovo bivšega deželnega predsednika gosp. barona Winklerja.) Bivši dež. predsednik Kranjski, gosp. baron Winkler, je ostavil dne 27. oktobra našo deželo in se odpeljal na svojo novo bivališče v Gorico. Pri njegovem slovesu so se zbrali na kolodvoru razni posvetni, duhovski in vojaški dostojanstveniki, deželni odbor, mestni zastop, zastopniki raznih društev in mnogo drugega občinstva, da še enkrat pozdravijo bivšega g. deželnega predsednika. Nekoliko večerov prej pa so mu priredili Ljubljanski meščanje in národna društva velikansko bakljado in podoknico. Pri ti priliki se mu je poklonilo tudi odposlanstvo meščanov ter načelniki in odborniki Ljubljanskih narodnih društev. Gosp. baron Winkler se je zahvalil z iskrenimi besedami za to izredno čast, rekoč, da mu ta krasni večer ostane v neizbrisnem spominu. Tudi župani iz raznih mest, trgov in občin Kranjskih so se mu poklonili in se poslovili od njega.

(Baron Hein,) novi voditelj deželni vladi Kranjski, se je rodil dne 1. februvarja 1850 v Opavi v Šleziji ter vstopil l. 1871 v državno službo. Posloval je nekaj časa v poljedelskem ministerstvu in pri spodnjeavstrijskem namestništvu in prišel l. 1874 za tajnika k namestništvu v Gradec. L. 1880 je postal voditelj okrajnega glavarstva v Weizu na Štajerskem, l. 1881 okrajni glavar v Radgoni ter bil premeščen l. 1883 v Maribor. Dne 24. avgusta 1890 je bil imenovan za namestniškega

svetnika v Gradci. Potemtakem službuje g. baron Hein šele 21 let. — Gosp. baron Hein je že nastopil svoje novo mesto kot voditelj dež. vladi Kranjski. Ko so se mu poklonili politični uradniki, naglašal je g. dvorni svetnik, da mora biti glavna naloga političnim uradnikom skrb za dušni in gospodarski blagor ljudstva. To pa se dá doseči le s strogim, vestnim in popolnoma nepristranskim izvrševanjem obstoječih zakonov in naredeb, zlasti pa se je treba ravnati po tem navodilu v deželi, kjer živi dvoje narodov. Končno je izrazil g. baron željo, da bi mogel biti uradnikom ne le pravičen načelnik, ampak tudi dobrohoten prijatelj. — V torek, dne 1. novembra se je poklonil novemu voditelju deželne vlade mestni zastop pod vodstvom gosp. župana in pa národna društva Ljubljanska pod vodstvom čitalničnega predsednika dra. viteza Bleiweisa. Na ogovor gospoda župana odgovoril je gospod dvorni svetnik v gladko tekoči slovenščini: da bode vedno rad pospeševal razvoj občine, katere pripadnik je postal v smislu obstoječih zakonov vsled svojega imenovanja za voditelja deželne vlade. Omenjal je, da je že prejel od naučnega ministra pismo glede zidanja novega gimnazijskega poslopja in da se je isto tako nadejati skorajšnje rešitve vprašanja o zgradbi poslopja za poštni in brzojavni urad. Tudi je obljubil pospeševati za razvoj mesta tako važno premestitev vojaške bolnice in vojaškega preškrbovališča. Končno je

izrekel priznanje za dosedanje uspešno delovanje mestnega zbora, in nado, da se bode mestne uprave vse prebivalstvo složno udeleževalo. — V imenu društev „Čitalnica“, „Slov. Matica“, „Sokol“, „Slovensko društvo“, „Dramatično društvo“, „Glasbena Matica“, „Pisateljsko društvo“, „Družba sv. Cirila in Metoda“, „Ljubljana“, „Slavec“ in „Veteransko društvo“ ogovoril je gospoda dvornega svetnika gospod dr. vitez Bleiweis-Trsteniški, naglašujoč, da društvom, katerih odposlanstva se mu poklanjajo, je smoter dušni, gmotni in politični napredek slovenskega naroda, in da zato, ker so si v svesti, da so delovala vedno lojalno in strogo v mejah zakonov, smejo pričakovati blagonaklonjenosti vlade. Gospod dvorni svetnik odgovoril je po priliki tako-le: Knjižnost, telovadba in umetnost so za vsak narod velicega pomena, ker deloma krepé telo, deloma pa dajo duši onega vzvišenega užitka, katerega potrebuje za oddih od naporne vsakdanjega truda. Hvalevredna je torej naloga slovenskih narodnih društev in jaz Vam, gospoda, morem dati zagotovilo, da bodo v meni in v cesarski vladi vedno nahajala pospeševalca svojih namenov.

(Zdravstveno stanje na Kranjskem) ni nič kaj povoljno. Posebno hudo razsajata po nekaterih okrajih griža in pa vročinska bolezen in so okužene kar cele vasi. V Litijskem okraji okužene so od griže vasi Tuji grm, Unajnarij, Ravnobrdo in Jastrobek. Takisto se širi griža tudi v vaseh Ključ, Senožet, Hrib, Dolnji Prekar Kamniškega okraja. Tudi v Vižmarjih in v Št. Vidu nad Ljubljano in v Jasovniku Motniške občine se razširja griža. V Cerkljah na Gorenjskem so zaprli ondotno šolo, ker so ondu razne nalezljive bolezni, kakor vročinska bolezen, griža in škarlatica. Vročinska bolezen se je pokazala tudi v Stranah in v Razdrtem Postojnskega okraja, v Landolu Hrenoviške občine in v Selu pri Žireh. Škarlatica je precej razširjena mej otroci v vaseh Brege, Mrtvice in Drnovo v občini Cirkle Krškega okraja. — Storilo se je vse potrebno, da se kolikor toliko prepreči razširjevanje teh nalezljivih bolezni.

(Najvišje darilo.) Nj. V. cesar podaril je pogorelcem v Velikem Otoku iz zasobne blagajnice svoto 500 gld.

(Ces. kr. okrajno sodišče v Cerknici.) Iz Cerknice nam poročajo: Ravnokar je došla vest, da je Nj. Veličanstvo dovolilo ustanovitev okrajnega sodišča. Mej prebivalstvom trga in okolice zavladalo je nepopisno veselje. Zastave in streli naznanjajo radostno to vest.

(Slovenski poslanci pred svojimi volilci.) „Dolenjske Novice“ pišejo v zadnji številki: Naš državni in deželni poslanec gospod Viljem Pfeifer obiskoval je v minulem tednu svoje volilce v Beli Krajini in v Novomeškem okraju ter jim poročal o svojem delovanju v državnem in deželnem zboru. Zaradi slabega vremena je moral nadaljevanje za ugodnejši čas odložiti, vendar se je prepričal o glavnih težnjah in željah volilcev, o letošnjih prepogostih uimih po Beli Krajini in o mnogih drugih rečeh, na katere bode obrnil vso svojo skrb.

(Dolenjska železnica.) Dela za dolenjsko železnico v najbližji okolici Ljubljanski prav dobro napredujejo.

Vsako nedeljo privabijo ta dela mnogo gledalcev, ki se radovedni hoté sami preveriti o napredku. Zidani obrežni del mostu preko Gruberjevega kanala blizu klavnice je že dodelan istotako zidovje za most, ki bode peljal čez cesto v Vodmatu. Tudi pri malem predoru v Hradeckijem predmestju dela se prav živahno.

(Za častna občana) volil je občinski zastop v Ržiščih v Litijskem okraji v seji dne 9. t. m. so glasno slovenskega prvoboritelja, notarja in dež. poslanca g. Luko Svetca in obcespoštovanega rodoljubnega župnika Št. Lamberskega gosp. Antona Brčeta.

(Redek lovski plen.) Na lovu gospoda V. Ogorčevca pod Škofeljo ustrelil je gosp. dr. Dolenec malo dropljo ali malo amšo, ptico, kakeršne že okoli 30 let na Kranjskem ni bilo videti. Izročila se je muzeju.

(Preiskovanje kraških jam pri Ložu.) Gospod J. pl. Obereigner, gozdni ravnatelj kneza Schönburg-Waldenburga v Šneperku, obljubil je poljedelskemu ministerstvu preiskati odtok Obrha pri Ložu in nasvetovati, kako zaprečiti povodnji v Loški kotlini.

(Nesreča v Idrijskem rudniku.) V ponedeljek, dne 10. oktobra popoldne okoli 3. ure bila sta v Francovem rovu podsuta zidarja Fr. Kavčič s Črnega vrha nad Idrijo in J. Kržišnik iz Žirov. Iz zasipa dobili so ju. z velikim naporom še le ob osmi uri zvečer, a mrtva. Prvi zapustil je ženo in otroka, drugi bil je neoženjen.

(Gozdarska šola v Idriji.) Po naročilu poljedelskega ministerstva se je ustanovila v Idriji c. kr. gozdarska šola, kakoršne so v Hallu na Tirolskem in v Gusswerku na Štajerskem. Šola se je odprla dne 1. oktobra.

(Novo posojilnico) snujejo v Novem mestu in sicer so se potrebnih priprav lotili gospodje: notar dr. Poznik, ravnatelj R. Dolenec in učitelj A. Lapajne. Nova posojilnica, ustanovljena z neomejenim poroštvo, ima na Dolenjskem gotovo lepo prihodnost.

(Za rešitev življenja) priznala je deželna vlada v Ljubljani postavno darilo 26 gld. 25 kr. gimnazijcu Jak. Ferlanu iz Poljan, ki je 31. julija l. l. rešil iz vode dečka Antona Demšarja.

(Vipavska železnica.) Goriški deželni odbor je naročil inženirjema Jakobu Antonelliju in Juliju Dreossiju, naj izdelata načrt za zgradbo železnice po Vipavski dolini.

(Pri streljanji s topiči ponesrečili so) nekateri kmetjski fantje v Cerkljah. Najbolj poškodovanega morali so odpeljati v bolnico v Ljubljano. Zdrobljeni ima obe roki in je le malo upanja, da bi okreval.

(Gozdni požar.) V gozdu na Gorjancu pri Kostanjevici, lastnem verskemu zakladu, nastal je pred kratkim velik požar, ki je trajal pet dni in upepelil ves, šest hektarjev obsežni gozd. Sum, da sta zanetila ogenj, leti na dva kmetjska fanta, katera so že zaprli.

(Izvažanje kranjskega sena.) Ne samo na Hrvatsko izvažajo se večkrat naše kranjsko seno, (kakor smo poročali nedavno,) nego tudi na Angleško. Neka kranjska firma izvozila je tja že mnogo vagonov kranjskega sena, ki se v to svrhu stiska v kubično obliko s posebnimi stroji in tako izvažajo.

(Umor in samomor.) Dne 28. m. m. zjutraj na vse rano skočila je v Tomačevem pri Ljubljani kmetica, žena posestnika vulgo pri Zajcu, v Savo. Pred samomorom vrgla je v Savo troje svojih otročičev, kojih starejši je štel 7 let, mlajši pa le par mesecev. Nesrečne družbinske razmere dale so bajé povod obupnemu zločinu, mogoče pa je tudi, da se je ženi zmešalo, kajti zjutraj, ko je vstala, spekla je še kruh za dom.

(Brodnina na Savi) se je znižala za plovce, ki bodo odslej plačevali za plov le po 30 kr., ako se bodo v dotičnih postajah mudili več kakor tri ure. Ta določba velja za Židani most, Sevnico, Krško, Brežice in Jesenice na Dolenjskem.

(Izreden zločin.) V noči od 13. na 14. m. m. zvršil je zlobnež v Slavinah pri Ivanu Debevcu, po domače Pikcu, nenavaden zločin. Izbral si je zločinec najlepšega konja izmed štirih, kateri je bil v četrtem letu, ter ga zabodel z nožem v vrat prav po mojstersko, tako da je uboga žival vsled odtoka krvi poginila. Konj je bil vreden kakih 200 gold. Sumi se, da je to delo ciganov, ki se vedno tu okrog vlačijo. Iz kacega uzroka je zlobnež to maščevalno dejanje izvršil, se ne da dognati, kajti Debevec je mož, ki nikomur ne stori žalega, pač pa kjer in komur le more dobro. Na cigane, ki storé toliko tatvin in nekaznovanih zločinov, je narod silno razkačen. Nekaj so jih že zaprli, pa kaj vse to pomaga, cigani ostali bodo cigani. Pač žalostno, da ima naša visoka vlada tako malo moči do teh klatežev.

(Redkost.) Dne 21. oktobra t. l. na večer je posestniku Josipu Šraju, po domače Kaščku, v Velikem Gabru vrgla telica (prvenska krava) tri teleta, ki so po spolu junčki. Vsi živijo in so prav čvrsti. Dve teleti doji telica sama, tretje pa je posestnik dal pod drugo starejšo kravo, katera je tudi rada doji.

(Utonil) je 44letni Luka Žakelj, bivši hlapec g. Češnovarja. Čolnarji iz Podpeči našli so ga v Savi, kamor je bil najbrže v pijanosti zašel.

(Kolera v tostranski državni polovici.) Najvišji zdravstveni svet na Dunaji javlja, da je bilo dozdej v Galiciji v 51 dneh 136 slučajev kolere, na Češkem 1, na spodnjem Štajerskem 2 in na Dunaji 3 slučaji.

(Petindvajsetletnico škofovsko) praznoval je dne 13. m. m. knezoškof sekovski dr. Zwergger v stolni cerkvi v Gradci. V ostalih cerkvah sekovske škofije, v katero spada tudi več slovenskih župnij, praznovala se je slavnost petindvajsetletnice v nedeljo dne 16. m. m. Graškim ubožnim poklonil je knezoškof tem povodom 2000 gld.

(Domovinska slavnost na Štajerskem.) Dne 12. maja minulo je 700 let, odkar pripada štajerska dežela cesarstvu našemu. To smo omenili ob priliki tedanjih slavnostij. Dne 20. novembra bode pa tem povodom veliko zborovanje v deželni hiši v Gradci. Slovesni govor imel bode dež. glavar grof Wurmbrandt.

(Bogata trgateg.) V okolici Poličanski na Spodnjem Štajerskem obnesel se je letos posebno dobro ameriški vinograd g. Mlakarja, posestnika v Hošnici, ki ga obdeluje jako umno in skrbno. Ta vinograd je najboljši dokaz,

kako je obdelovati naše stare vinograde, da ostanejo rodovitni. V tem vinogradu pridelalo se je na jednom oralu kakih 16 polovnjakov mošta. Tudi v vinogradu našega rojaka g. dr. Vidriča v Zagrebu, ki ga je pred dvema letoma zasadil s cepljenimi ameriškimi trtami, bila je letos prva trgateg, ki je dala v vsakem oziru izredno povoljen uspeh. Na pol jutra vinograda pridelalo se je od cepljene ameriške trte (Riparija) 40 vedrov mošta. Trte rodile so izredno in grozdje bilo je tako veliko, kakor se pri naših plemenitih trtah le redkokedaj vidi. Ta sijajni uspeh gosp. dr. Vidriča naj bode v pouk in vzpodbudo vsem vinogradnikom, ki se obotavljajo, da bi zasadili svoje vinograde z ameriškimi trtami.

(Umor.) Vinogradnik Anton Weiss, stanujoč blizu Maribora, izvalil je bil pred kratkim svojo ženo v samotni gozdič in ji tam prerezal vrat. Da bi odvalil od sebe vsak sum, sezul je nesrečni ženi čevlje in pobral denar, kar ga je imela pri sebi. Ranjena žena, zbравši vse svoje sile, priplazila se je iz samotnega gozda na bližnje polje ter ondu obležala. Kmeti ljudje našli so jo drugo jutro ležečo v pravi mlaki krvi, a živela je še in imela toliko moči, da je mogla povedati, kdo jo je umoril in kako. Morilca so takoj zaprli in tudi prouzočiteljico zločina, neko malovredno žensko Nežo Mlakar, s katero se je Weiss že dlje časa pečal.

(Zvest natak.) Pri krčmarju Antonu Mastnaku v Lubečnu pri Celji služboval je dlje časa natak Fran Štante in si po veliki marljivosti in nenavadni vestnosti pridobil popolno zaupanje svojega gospodarja. Pred kratkim prišla je temu uzornemu natakju v roke večja svota denarja, a mesto da bi jo bil izročil gospodarju, pridržal si jo je zase in odnesel petè — kam, tega ne vedó niti orožniki niti redarji povedati, čeprav ga marljivo iščejo.

(Visoka starost.) V Ojstranjah ob Dravi na spodnjem Štajerskem umrl je te dni bivši kovač, posestnik Jožef Smerc v visoki starosti 103 let. Skoro do svoje smrti bil je popolnoma zdrav in opravljal prav čvrsto vsa hišna dela. Ostavil je 85letno vdovo, a nič otrok. Pred dvema letoma umrl je brat pokojnega v starosti 99 let.

(Poskušen umor.) Posestnik Jožef Erjavec v Lovcih živel je s svojo 62letno ženo Uršo v vednem prepiru. Dne 19. m. m. zbolela je Urša Erjavec in nje svak pripovedoval je sam, da jo je zastupil Jožef Erjavec; Urša Erjavec ovadila je dne 21. m. m. sama svojega moža in v dokaz svoje trditve prinesla orožnikom zavoj arzenika, katerega je bila vzela možu. Ko so orožniki prijeli Jožefa Erjavca, tajil je iz začetka svoje dejanje, naposled pa vse priznal. Izročili so ga sodišču.

(Ponarejevalca srebrnih goldinarjev) zaprli so v Gradci. Izdeloval je izborne tolarje in jih precej spravil v promet. Ponarejalec je 26letni Martin Pahole, kovač s Sladke Gore pri Šmariji, ter je priznal, da je vse ponarejene srebrnjake sam izdelal. Izročili so ga sodišču.

(Tatvine na železnici.) Poslednja leta so se dogajale na železniški progi mej Korminom in Trstom večkrat tatvine v vagonih in so razne stranke se oglašale zaradi teh tatvin, ne da bi se bilo moglo na sled priti tatu.

Končno pa so ga vender le zasledili in dejali pod ključ. Bil je nadsprevodnik južne železnice Franc M., pri katerem so našli razne ukradene stvari. Mej vožnjo zapiral se je M. v vagon, kjer je bila prtljaga in odpiral s ponarejenimi ključi kovčega. Ko je pobral iz njih, kar se mu je zdelo, zaprl jih je zopet. M. je oženjen in oče 6 otrok ter je priznal, da je res izvršil razne tatvine na navedeni način.

(Velika nesreča v cerkvi) se je pripetila minolo nedeljo v Vinigori na Hrvatskem. Neka ženska je jela kričati, da se podira stolp, na kar je nastala silna zmešnjava. Poroča se nam od ondot, da je bilo v gneči kakih 70 oseb več ali manj poškodovanih, posebno žensk in otrok. Mej temi je 14 mrtvih, mnogim pa so bile polomljene roke in noge. Žalost prebivalstva je neizmerna. Nesrečne žrtve so pokopali v ponedeljek.

Razne vesti.

(Kolera) se nevarno razširja tudi po naši državi, posebno pa po Ogerskem. Že iz uradnih naznanil je to lahko razvidno, dasi so ogerska naznanila popolnoma nezanesljiva. V Budimpešti se razširja kolera zlasti v tistem delu mesta, kjer sta največja kolodvora, in je zdravstvenim oblastim paziti zlasti na potnike, prihajajoče iz Budimpešte. Tudi v Segedinu se je kolera razširila, tako da je vlada prepovedala ondotni veliki sejem. V Galiciji pojema kolera, povsem pa še vedno ni nehala, takisto tudi ne v Hamburgu. Tudi v Slavonijo se je že zanesla kolera in je umrlo za njo več ljudi v Slankamenu, Zemunu, v Karlovcih, v Kameniki in v Oseku. Celo na Štajarskem se je pripetilo že nekaj slučajev kolere. Vlada je storila vse, da omeji to grozno bolezen.

(Sveti oče Leon) je glasom zadnjih poročil precej slabega zdravja. Te dni našel ga je njegov služabnik sklonjenega nad neko knjigo in povsem nezvestnega, kar je v Vatikanu vzbudilo silno plahost. Zdravnik pomogel je papežu iz omotice in ukazal, da ga je koj v postelj spraviti, kar se je tudi zgodilo. Papež je baje zelo blel in silno slab.

(Nezgoda nadvojvode Karola Ludovika.) Nadvojvoda Karol Ludovik se je peljal s svojo soprogo nadvojvodinjo Marijo Terezijo na kolodvor v Dunajskem Novem mestu. V temi zgrešil je kočijaž pot in voz se je zvrnil v globok jarek ter se skoro zdrobil. Nadvojvoda zavil je bil v kožuh in se vsled padca ni poškodil, nadvojvodinji šla sta dva kolesa čez noge, kočijaž pa se je na glavi in po životu zelo poškodoval tako, da bode težko okreval.

(Prve krone.) Iz Budimpešte se poroča, da je cesar vsprejel v posebni avdijenci finančnega ministra, ki mu je predložil prve zlate novce po 20 kron. Cesar se je o novem denarju izrazil prav pohvalno. Zdaj se je pričelo že kovati nove zlate, katerih bode v kratkem gotovih 50.000 komadov.

(Koliko ljudi umrje na Dunaji?) Po službenih izkazih umrlo je na Dunaji meseca avgusta 2973 oseb in meseca septembra 2374. Povprek je torej umrlo v avgustu na dan po 96, v septembru pa po 79 oseb.

(Prijatelja ustrelil.) Na Dunaji razkazoval je komptorist Sturm svojemu prijatelju, slikarju Necinu, kako se strelja z revolverjem. Pozabil je bil, da je revolver nabasan, pomeril na prijatelja, sprožil in — sli-

(Potrjena obsodba.) Kakor poročajo Zagrebški listi, odklonilo je višje sodišče v Zagrebu priziv pravnika Milana Poha, ki je kakor znano na lovu ustrelil svojega prijatelja Rudolfa Benkovića. Poh bil je obsojen zaradi umora na 15 let težke ječe. Ker obsodba tako postane pravomočna, odvedli bodo Poha v Lepoglavo, kjer mu je prebiti kazen.

(Kovanje novega denarja.) V glavni peneznici na Dunaji je 25 strojev za kovanje denarja. Za izdelovanje novega denarja rabilo se bode noč in dan 19 teh strojev. V desetih urah izdela se na enem takem stroju 15.000 komadov zlatih novcev, drugih pa 25.000 do 30.000. Pri zlatih novcih je delo bolj zamudno, ker je treba večje paznosti. Število delavcev v glavni peneznici pomnožili bodo od 140 na 250.

karja zadel tako nesrečno v srce, da je obležal mrtev na lici mesta.

(Trdovratna samomorilka.) Dunajska šivilja Barbara Ardonova poskusila je te dni usmrtiti se na tri načine. Najprej si je s kuhinjskim nožem prerežala vrat, potem je v vodi razstopila nekaj fosfora in mešanico povžila, a ker tudi to ni izdalo, skočila je raz tretje nadstropje na dvorišče in si zlomila roko, nogo, nekaj reber in se sploh tako močno poškodila, da ni upanja, da bi okrevala. Odnegli so jo v bolnico. Uzrok poskušnemu samomoru so bili domači prepiri.

(Potopil) se je v indijskem morju angleški parobrod „Bokhara“. Utonilo je 124 oseb. Blago, natovorjeno na tem parobrodu je bilo vredno 200.000 dolarjev.

(Društvu za zrakoplovstvo) podaril je nemški cesar 50.000 frankov za napravo ogromnega balona, ki bode imel v presegu 17 metrov in s katerim bode mogoče dvigniti se v višino 10.000 metrov.

(Slana hiša.) V pravem in v prenešenem pomenu besede „slana“ bode hiša, ki jo nameravajo napraviti iz soli za razstavo v Chicagu. Veljala bode poldrugi milijon frankov ter bode sestavljena iz samih kubičnih kosov čiste soli.

(Rudnik pod morjem.) Blizu Victorije v Britski Columbiji nahaja se redek premogovi rudnik, katerega rovi segajo pod morje in so dolgi šest angleških milj.

(Železniški vlak v snegu.) Iz Sistrana v Rusiji se poroča, da je več železniških vlakov na progi Sistran-Vjasma vsled hudih zametov obtičalo v snegu. Taka se je pripetila tudi posebnemu vlaku velicega kneza Nikolaja Nikolajeviča.

(Nagloma onemil) je v Berlinu neki gostilničar, ko je ravno natakal pivo. Navzoči gostje so opazili, kako je namah nehal točiti, plašno začel viti z rokama, potem pa z znaki kazal, da ne more govoriti. Pozvani zdravnik sodi, da so mu hipoma otrpili živci.

(Silni vihar) napravil je veliko škodo v južni Sardiniji na Laškem. Vasi Assemini in Sansperate sta popolnoma uničeni. Več nego 120 hiš odnesli so hudourniki. Mnogo ljudi našlo je smrt. Tudi okolu mesta Cagliari razsajal je vihar grozno in se poroča o velikih nesrečah. Železnica in brzojavni promet sta na mnogih

krajih še pretrgana in se vsa nesreča še ne da natanko presoditi.

(Električno razsvetljena vas.) Vas Wilkau na Saksionskem, ki ima 7000 prebivalcev, je od 1. t. m. popolnoma električno razsvetljena. Za vso razsvetljavo plačuje občina dotični tovarni, ki je to prevzela, vsoto 3300 gld. na leto.

(Upor na ladiji.) Mornarji na angleškem parniku „William Holes“, ki je odplul pred kratkim iz Antwerpškega pristanišča v Captown, uprli so se kapitanu, ker je z njimi ravnal preveč grdo in konečno ubili njega, soprogo njegovo in dva častnika.

(Povodnji v gornji Italiji) so napravile veliko škode na železnici mej Genovo in Milanom. Železniški most v Pontedecimo se je zrušil in je promet na tej progi deloma pretrgan.

(Čudno maščevanje.) Mizarski pomočnik Hugon Karroh je bil silno ljubosumen in to opravičeno, ker se ljubica njegova ni dosti menila za obljubljeno zvestobo, ampak tudi z drugimi fanti hodila na izprehod in v gostilno. Ta ljubosumnost napotila ga je, da ji je ponoči, ko je njegova draga vsled povzilih pijač trdno spala, do kože odstrigel lase, da izgleda kakor obrta. Spravili so ga v shrambo deželnega sodišča.

(Največji nemški vojak.) Te dni vznemljal je v Ohligsu na Nemškem na dopustu bivajoč vojak splošno pozornost. Velikan zove se Pritzschau in je rojen v Urdenbachu ter je največji vojak vse nemške vojske. Služi v 1. gardskem pešpolku. Ko so ga potrdili v Düsseldorfu, niso ga mogli spraviti pod mero. Visok je 2.06 metrov ali 6 čevljev 7 $\frac{1}{4}$ palca. — Te dni fotografirali so ga

skupaj z najmanjšim nemškim vojakom, malim carevičem, Velikan dobil je jedno teh slik v spomin.

(Nekaj o papigah.) Neka stara Berolinska devica imela je papigo, ki se je kaj lahko naučila izgovarjati posamezne stavke. Poredne služkinje naučile so jo izgovarjati besede: „Zlodej vzemi staro babo“ in papiga ponavljala je ta stavek z izredno vztrajnostjo na veliko žalost neutolažne srpanjske device. Dobrohoten pastor imel je tudi učenega papigo, ki je deklamovala kar cele psalme in odlomke iz propovedij. Da se izprideni papiga stare gosposodične odvadi žaljivih stavkov, posodil je pastor svojo papigo, in odslej sta bili obe papigi v jedni kletki. Uspeha pa ta poskus ni imel. Papiga stare device kričala je neprestano „Zlodej vzemi staro babo“, pastorjeva papiga pa je neprestano in z dostojanstvom kakkega starega cerkovnika odgovarjala: „Gospod, usliši našo prošnjo!“

(Petdesettisoč oseb utonilo.) Na Kitajskem bile so, kakor se poroča iz San Frančiška, grozne povodnji. Žolta repa preplavila je deželo 150 milj na dolgo in 30 milj na široko. Petdesettisoč ljudi je baje utonilo in je grozna beda nastala v preplavljenih deželah. Če vlada ne bode priskočila na pomoč nesrečnim prebivalcem, umrli bodo od gladi.

(Velika nesreča na železnici) se je pripetila na Ruskem. Na progi Sysran—Vjazemsk blizu mesta Pensa skočil je mešani vlak s tira in je bilo osem vagonov popolnoma zdrobljenih. Dvajset potovalcev je mrtvih, dva sprevodnika sta težko ranjena. Lahko poškodovanih pa je več oseb.

Poučne stvari.

Bodi previden, kedar kupuješ konja.

Kdor kupuje konja, pusti naj ga pred se pripeljati in naj ga opazuje, jeli stoji mirno ali ne. Ako prodajalec ne pusti konja mirno stati, marveč ga le vedno poganja, je to vselej slabo znamenje, in lahko si mislimo, da ima konj v takem slučaju kako napako, katero hoče prodajalec prikrivati, in katero bi mi koj spoznali, ako bi žival mirno stala. Zdrav konj stoji namreč ravno in se ne gane; kopita mu leže na celi stopali na tleh, in noge so v naravni legi. Če pa potegne stoječ konj nogo naprej in če se dotika tal samo s sprednim delom kopita, ali pa, če dvigne nogo od tal in zvali teži života s tem na drugo stran, potem je stvar sumljiva, in lahko si mislimo, da je temu slabost ali bolehnost kriva.

Ali je res treba živini sol pokladati?

Kolikor soli potrebujejo živali za svojo hranitbo, toliko je dobivajo v použiti krmi; veliko soli ima v sebi mlada zelena krma, kakor trava, detelja itd. Posebno veliko soli pa nahajamo v pesi. Najmanj soli je v slamu. Če bi imeli pri reji živine samo to v čislju, da se žival sploh le hrani ali preživi, potem bi ne kazalo pokladati še posebej soli, ker jo dobivajo zadostno v dobri krmi. Toda sol kaže pokladati iz mnogih drugih ozirov. Sol učinkuje izvrstno v živalskem telesu, ker pripomore, da se izcejuje v večji meri prebavne sline, ki so neobhodno potrebne za dobro prebavljanje. Sol pospešuje potem takem celo prebavo, kar je posebno važno, če pokladamo živini težko prebavljivo krmo; saj vemo, kako lahko si

žival pokvari želodec s slabo in težko prebavljivo krmo. Če pokladamo tedaj sol, se želodec ovaruje pred pokvaro in krma se zajedno bolje ukoristi. Celu malovredna in spriena krma se dosti lažje prebavi, če jo osolimo, in je sol poleg take krme celo neobhodno potrebna. Posebno važno je pokladati sol poleg take krme, ki želodec slabí, kakoršna je n. pr. skisana krma, vgreta krma in sparjena krma. Sol draži živali tudi k pitju, zlasti ob času suhe krme, kar upliva zelo dobro na večjo mlečnost. Pri pitavni živini kaže sol posebno v zadnjem času pitanja pokladati, da ostanejo živali bolj ješče. Preveč soli pokladati je pa napačno in škodljivo. V obče zadostuje, če pokladamo goveji živini na 100 kg žive teže 0.8 dekagramov soli na dan.

Kako spoznamo, je li gos mlada ali stara?

Časih se najbolj izkušena gospodinja zmoti in kupi staro gos za mlado. Da se nam ne bode zanaprej prigodila kaka taka neljuba pomota, se priporoča, da se poslužujejo gospodinjie sledečega, prav priprostega sredstva, s katerim bodo lahko spoznale, je li gos stara ali letošna.

V ta namen naj vzame gospodinja buciko ali iglo, ki ima zgoraj glavico (glavičarica), ter jo naj prime s prstom in kazalcem za ost (špico), nasproten konec z glavo pa naj na lahko pritisne na kožo dotične gosi. Če glava igle kožo prodré, tako je gos gotovo mlada ali letošna, če pa koža pod glavo pritisnena igle podaja ter se ne da zlahka prodreti, potem je pa gos gotovo stara.

Pridelovanje zimske salate.

Zimsko salato sejati je o pravem času; to je glavna reč, če jo hočemo kaj pridelati. Sejati jo je meseca avgusta in septembra. Najbolj storimo, če jo sejemo večkrat po malem ali v presledkih, kajti na ta način dobimo bolj gotovo dobre sadike. Kajti kedar jo presajamo, imeti sme salata k večjem 3 ali 4 peresa (liste). Najbolj priličen čas za presajanje je v pričetku meseca oktobra. Starejša in močno razrastla solata ne požene presajena nikdar zadosti in dovolj močnih koreninic in zaradi tega nam tudi rada pozebe.

Zimsko solato kaže saditi v vrste, ki naj leže od vzhoda proti zahodu, ker je potem bolj ovarovana pred mrzlimi vetrovi. Posamezne rastline naj so po 25—30 centimetrov narazen. Pozneje, ko nastopi mráz, je dobro, da solato pokrijemo s smrečjem, katero je odstraniti spomladi, kakor hitro mráz pojenja. Med raščo jo je potem večkrat okopati; da dobimo lepe glave.

Esparzeta.

Kjer imamo malo travnikov, a se živinoreja posebno priporoča, skušati moramo, da pridelamo zadostno množino s tem, da travnike posebno dobro obdelujemo, gnojimo ali namakamo, in da pridelujemo kolikor moči krme tudi po njivah. Koder je zemlja močna in globoka, tam je pridelovati posebno štajersko deteljo in lucerno. Mnogo krajev pa nahajamo, kjer so posamezne legé tako puste, da jih rabijo sedaj le za slabe pašnike ali za slabe njive. Take lege bi kazalo pri nas obsejati z esparzeto ali španjsko deteljo (turška detelja), ki vspeva v najbolj pustih in suhih legah, če le najde dovolj apna v zemlji. Ta rastlina je večletna kakor lucerna in ima to zmožnost, da raste tudi na kamnitem svetu, če je le kamenje toliko razpokano, da rine s svojimi koreninami vmes. Ker imamo po naših pustinah in slabih legah povsod dovolj apnenika, bi kazalo poskusiti sto malotrebno rastlino. Gotovo bi se dalo na ta način pridelati dosti več in dobre krme. Esparzeto je enkrat kositi in potem popasti. Pridetek cenijo na 20—45 q na 1 hektar.

Ravnanje z gnojem.

1.) Najvažnejša zgradba pri vsakem gospodarstvu je dobro napravljeno gnojnišče in trdna gnojnična jama; za napravo gnojnišča se ni bati nikakih stroškov, magari, da bi bilo treba denar izposoditi si pri oderuhu.

2.) Gnoj je treba na gnojšču dobro razgrniti in plastoma stlačiti ali shoditi, z zemljo pokriti in pridno zalivati.

3.) V njivski zemlji izdá gnoj največ; izpeljani gnoj je takoj podorati ali pa v ravnih legah raztrošenega pustiti. Nič ni slabše, kakor če pustimo gnoj po dalj časa v malih kupčkih ležati. Velik kup gnoja je na njivi pokriti z zemljo.

Poštné reči.

Casniki, dnevne novine in tiskovine sploh morejo se tudi, ako niso v pisemskem zavitku, pošiljati pod križnim zavitkom.

Take pošiljatve, ako so prav frankirane, oddajajo se po znižani poštnini. Ako bi bila pošiljatvi pod križnim zavitkom priložena pisma, ali na zavitku pismene naznambe, tedaj pride dotičnik, kateri je pridejal pošiljatvi

pod križnim zavitkom pisma ali pismene zaznambe, v dohodninsko — kazensko preiskavo.

Pod križnim zavitkom razpošilja se tudi papir, katerega pošiljajo trgovci kot uzorec, naj bode isti tiskan ali ne. Presegati ne smejo uteži 250 g. Priporoča se, tiskovin ne vlagati v poštni nabiralnici, temu pri pošti oddati, ako jih je več vkup.

Papir s črkami na vhodlej, katere izdeluje za to posebno napravljeni stroj, ne spada ni za Avstro-Ogrsko, ni za zunanje dežele mej tiskovine; smatrati ima se za uzorec, in kot tak se mora taksirati. Vizitnice, na katerih bi bilo le nekaj besed, in naj so iste pod križnim zavitkom ali tudi v kuvertu, ne morejo se vsprejeti po istej ceni kot pošiljatve pod križnim zavitkom.

Popisane vizitnice v odprtem kuvertu, frankirane z znamko (marko) za 3 krajcarje smatrajo se kot nezadostno frankirana pisma, dočim so iste smatrati za poštni vsprejemni kraj do uteži 20 g kot navadna pisma.

Loterijske srečke

dne 3. novembra t. l.

Praga 45, 59, 90, 80, 30.

Tržne cene v Ljubljani

dne 5. novembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 12	Špeh povejen, kgr.	64
Rež, "	5 22	Surovo maslo, "	78
Ječmen, "	4 96	Jajce, jedno "	3
Oves, "	2 52	Mleko, liter	10
Ajda, "	6 04	Goveje meso, kgr.	64
Proso, "	4 71	Telečje " "	52
Koruza, "	4 50	Svinjsko " "	50
Krompir, "	2 86	Koštunovo " "	36
Leča, "	11	Pišanec	30
Grah, "	10	Golob	16
Fizol, "	9	Seno, 100 kilo	232
Maslo, kgr.	90	Slama, "	187
Mast, "	66	Drva trda, 4 □ metr.	750
Špeh frišen	54	" mehka, 4 "	5

Pristno in izvrstno

istrsko črno in belo vino

prodaja po 16 kr. liter in više, sigurno postavljeno na tukajšnji kolodvor (36—1)

Gvidon Černić, Dinjan, Istra.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljani I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (22—19)